

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 682/2023
16.10.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Марија Стојменовић, адвокат из ..., против туженог „Електромрежа Србије“ АД Београд, чији је пуномоћник Србољуб Стефановић, адвокат из ..., ради службености и накнаде, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против решења Апелационог суда у Нишу Гж 1931/22 од 16.06.2022. године, у седници одржаној 16.10.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ решење Апелационог суда у Нишу Гж 1931/22 од 16.06.2022. године и предмет враћа другостепеном суду на поновни поступак.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лесковцу П 3393/19 од 24.01.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и утврђено постојања права стварне службености на послужном добру кат. парцели .. КО ..., која је у власништву тужиоца, у укупној површини од 1541 м2, за потребе повласног добра – далековода број .., правац ТС „Лесковац 2“ – ТС „Врање“ у мерама и границама ближе описаним у том ставу изреке, а у корист туженог као власника повласног добра. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезан тужени да тужиоцу на име накнаде за конституисану стварну службеност на кат. парцели .. Лист непокретности .. КО ... исплати износ од 76.725,00 динара, са законском затезном каматом од 24.01.2022. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова поступка исплати 220.080,00 динара, а у случају доцње почев од дана падања у доцњу до исплате.

Решењем Апелационог суда у Нишу Гж 1931/22 од 16.06.2022. године, ставом првим изреке, укинута је првостепена пресуда у ставу првом изреке и одбачена тужба тужиоца за утврђење права стварне службености. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу трећем изреке првостепене пресуде тако што је обавезан тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 143.580,00 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 22.969,00 динара.

Против правноснажне одлуке донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права, с позивом на одредбе члана 403. став 2. тачка 3. и члана 404. став 1. Закона о парничном поступку.

Тужени је поднео одговор на ревизију тужиоца. Трошкове је тражио.

Испитујући дозвољеност ревизије тужиоца у смислу члана 410. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11...10/23), Врховни суд налази да је ревизија дозвољена, јер је другостепени суд укинуо пресуду првостепеног суда и одбацио тужбу, када је одлучивао о жалби туженог против пресуде којом је тужбени захтев тужиоца усвојен (Закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 02.06.2020. године).

Испитујући другостепену одлуку у побијаном делу у смислу одредбе члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је власник кат. парцеле .. КО ..., преко које је изграђена траса далековода ТС „Лесковац 2“ – ТС „Врање“, као дела далековода 400 КВ ТС „Ниш 2 – граница Македонија“. Оценом налаза и мишљења судског вештака геометра идентификована је парцела тужиоца као пољопривредно земљиште, укупне површине 1541 м² и део (правац југозапад – североисток) преко којег пролазе проводници далековода (на висини од 13,88 м), односно површина заузећа. Вештачњем преко вештака пољопривредне струке утврђена је степен умањења вредности парцеле тужиоца, као и степен умањења њене тржишне вредности односно њеног дела захваћеног заштитним појасом што износи укупно 76.725,00 динара (имајући у виду цену земљишта од 150,00 динара / м²).

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је изградњом електромереже од стране туженог конституисана законска стварна службеност преласком водова ваздушним путем преко парцеле тужиоца и да тужилац има правни интерес за подношење ове тужбе за утврђење. Тужиоцу као власнику послужног добра припада одговарајућа накнада сходно члану 53. став 3. Закона о основама својинскоправних односа.

Другостепени суд је прихватио становиште првостепеног суда да тужиоцу као власнику послужног добра припада правилно утврђена одговарајућа накнада за стварну службеност на терет туженог као власника повласног добра сходно члану 53. став 3. Закона о основама својинскоправних односа. Међутим, укинуо је првостепену пресуду и одбацио тужбу тужиоца у делу за утврђење службености применом члана 194. Закона о парничном поступку, налазећи да нема правни интерес за подношење тужбе за утврђење, јер то право припада само власнику повласног добра по одредбама Закона о основама својинскоправних односа.

По оцени Врховног суда другостепени суд је учинио битну повреду поступка из члана 74. став 1. у вези члана 194. ЗПП, што је утицало на законитост одлуке.

Странацка легитимација у парници представља материјално-правни однос странке према предмету спора, односно према праву ради чије заштите је парница покренута. Стога су у парници стварно легитимисани као учесници субјекти материјално-правног односа из кога је парница настала. То значи да је тужилац активно легитимисан када из материјално-правног односа из кога је настао спор произлази његово право да захтева утврђење неког права, извршење чинидбе или трпљење, а тужени је пасивно легитимисан када из истог односа произлази његова обавеза да трпи или изврши оно што тужилац има право захтевати.

Правни интерес за вођење парнице и активна легитимација су различите категорије, па је последица непостојања правног интереса одбачај тужбе, док недостатак активне или пасивне легитимације подразумева мериторно одлучивање односно одбијање захтева. Правни интерес код тужбе за утврђење оцењује се са становишта примене материјалног и процесног права. Одредбом члана 194. став 2. ЗПП прописани су услови за подношење тужбе за утврђење. Тужилац може поднети тужбу за утврђење ако има правни интерес за пружање овог вида правне заштите. Правни интерес је процесна претпоставка о којој суд води рачуна по службеној дужности и по приговору странака до закључења главне расправе и битно је да постоји у тренутку доношења одлуке о основаности тужбеног захтева.

По становишту Врховног суда, у конкретном случају не ради се о установљавању права стварне службености из члана 56. став 1. Закона о основама својинскоправних односа, већ о утврђењу да је већ заснована законска службеност постављања далековода, који се простире изнад парцеле тужилаца, а тужилац тражи утврђење тог терета наводећи да има правни интерес који се огледа у његовом праву да тражи одговарајућу накнаду, у право да зна у ком делу му је ограничено право својине утврђењем службености, као и ради уписивања тог права у катастар непокретности ради остваривања пореских олакшица, што је другостепени суд пропустио да оцени са становишта постојања правног интереса тужиоца за подношење тужбе у овом делу.

У поновљеном поступку другостепени суд ће имати у виду наведене примедбе и донети правилну одлуку у овом делу.

Из свега изнетог одлучено је као у изреци на основу члана 415. став 1. ЗПП, у вези члана 420. став 6. ЗПП.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић